

6.

1741, 4.

17.) 2

PROCANCELLARIVS
IOHANNES FRIDERICVS
HOECKNERVS 1741

COMES PALATINVS CAESAREVS, FACVLTATIS
IVRIDICAE LIPSIENSIS ASSESSOR, IVR. NAT. ET
GENT. P. P. O. CVRIAE SVPREMAE PROVINCIALIS NEC
NON CONSISTORII LIPSIENSIS ADVOCATVS
ORDINARIVS

SOLEMNIA (2)

INAVGVRALIA

CANDIDATI NOBILISSIMI
ANDREAE POLYCARPI
LEYSERI
PHIL. MAG.

DIE XVIII. MAII CELEBRANDA
INDICIT.

*J. Recta Laudemij quantitate, determinanda.
in Sacron. Et.*

PROVINCIALIUM

JOHANNES FRIDERICVS

HOECKNERVS

COMMISSARIVS CAESAREVS FACULTATIS
IURIDICAE LIBENSIS ASSISSE, ET
GEN. R. M. CURIAE SVBMANE PROM. IUR. SEC.
NON. CONSISTORII IMPERII IN
GERMANIA

SOLEMNIA

IN AVGVSTIA

CANDIDATI NOBILISSIMI

ANDREAE POLYCARPI

LEYSERI

PHIL. MAG.

BIE XVII. MAII. CEEPR. 1774.

1774

Inter casus dubios et ancipites, qui
Ictorum solertiam exercere solent,
frequentissimas de laudemio con-
trouersias iure optimo maximo refe-
rendas esse, nemo est rerum foren-
sium peritus, qui nesciat. Certum
euictumque est, praestationem illam, quam ven-
dito fundo emphyteutico Iustiniani Constitutio in
l. f. C. de iure emph. domino directo addixit, et quin-
quagesimam partem pretii esse voluit, Germanos
ad alias quoque species Allodiorum, et ad ipsas
alicubi Clientelas, variosque casus transtulisse, et
Laudemiorum limites, ciuili iure fixos, adeo am-
plificasse, eorumque quantitatem adauxisse, vt
illa, insigni subditorum incommodo, vberrimos ho-
die redditus Curiarum Dominicalium conficiant.
Quicquid vero iuris laudemialis in Germania oc-
currit, siue primas eiusdem origines, siue pro-
gressum et incrementa respicias, non a Latii Le-
gibus

IV
gibus institutisque pendet, sed moribus patriis, conuentionibus praescriptionibusque maximam partem nititur. Dari inter leges ciuiles et clientelares, Germaniae territoriis proprias, nonnullas, laudemia tangentes, negari nequit, sed quae rei ambitum non exhauriunt, et pleraeque ad consuetudines et conuentionum formulas remittunt, efficiuntque, teste experientia, vt vel fuscitentur alanturque lites ob iuris incertitudinem, vel, legum sententia non satis expedita, anceps dubiumque reddatur iudicis in controuersis definiendis arbitrium et Ictorum forensium dissensiones excitentur. Accedunt interdum Dominorum clientelarium ingeniosae in augendo laudemiorum prouentu artes, quae fundorum possessores, de quorum corio luditur, inuitos saepius ad quaerenda legum praesidia et ad tentandam litis aleam compellunt. Ad haec, quae dicta sunt, illustranda sola in praesentiarum sufficiant Iuris Saxonici argumenta. Ita vero Ord. Prou. de anno 1550. tit. von Freyheit der Städte: Daß die Bürger in Städten und andre in Nemptern, oder sonst mit der Lehn-Wahr nicht übernommen, sondern darinnen die alte Gewonheit und das unuerneinliche Herkommen gehalten, und wo dasselbe mit Bestande nicht eingeführet, gar nicht unter keinerley Schein erstan-

erstanden werde. Duo in hac lege, quae cumprimis notari merentur, deprehendimus: alterum, quo Dominis directis ius exigendi laudemii negatur, nisi probetur legitime introductum; alterum, quo nimiae laudemiorum exactiones prohibentur. Destruitur ergo hac Constitutione non eorum solum opinio, qui quaeuis Allodia, censibus et inuestiturae obnoxia, ad necessitatem praestationis laudemialis obstringunt, sed quinquagesimae etiam Iustinianae usum in fundis emphyteuticis tollere videtur, quod ex legum Germanicarum latifundiis solide non minus quam copiose Io. Schilterus, Ictus iuris patrii scientissimus, in Comment. de Bonis Laudem. asseruit. Idem tenet Constitutio Saxonica, quae inter ineditas primo loco occurrit. Conceptis enim in eadem verbis Serenissimus Saxo edixit: Die Lehn-
 Wahre in Dertern, da sie bißher ungebräuchlich und nicht angenommen worden, soll auch daselbst nicht aufgebracht noch gegeben werden, der Derter aber, da sie über recht verwehrte Zeit gewöhnlich oder sonst erlanget und hergebracht, soll sie ferner Krafft solcher Gewohnheit Inhalts der Landes-Ordnung gegeben und genommen werden. Sed finge asserto aliquali laudemiorum usu, dubitari de casibus, quibus id solui debeat. Notum est, Saxones in allodiorum censiticorum acquisitione inuestiturae ritum servare. Haec cum in bonis clientaribus

VI

mutato domino vafalloeque vel renouanda vel impetranda fit, vtrumque etiam casum, tum in manu seruiante, vt formula forensi vtar, tum dominante contingentem, nonnullorum locorum mores ad laudemia, quae pro inuestitura pendi solent, multiplicanda adhibuerunt, interuenientibus interdum pactis, aut praescriptione suffragante. De quibus, si constet satis, vti nihil iuri Dominorum quaesito detrahendum est; ita e contra Constitutio Saxonica aequitatis normam in dubiis quaestionibus tenendam statuit, et vltra casus, quo praedium emptionis, aut lucratiuo titulo acquisitum est, laudemiales exactiones prohibet, et ab hoc onere personas prima inuestitura comprehensas eximit, denique casus mutati domini quosuis ex censuum laudemialium tabulis expungi voluit. Crederes, hac legislatione insignem litium et dissensionum segetem fuisse succisam, sed parum hac profectum fuisse, rei ipsius accuratior consideratio euincit. Constitutio enim, quam ex legum Saxonicarum latifundiis in partes vocaui, ius omne laudemiale consuetudini, obseruantiae, praescriptioni adstrictum voluit. Hanc enim velut clausulam saluatoriam lex exhibet: Jedoch soll in solchen Fällen die Gewohnheit sonderlich in Achtung gehabt, und nach derselben gesprochen werden. Ergo messum limitationum et exceptionum vberimam et controuersiarum fomitem. Prouocari enim

enim videas ad inueteratos mores, ad pacta cum subditis tacita. De valore literarum inuestiturae, quibus ius exigendi laudemium plenissima formula insertum legitur, de tabularum Censualium auctoritate in probandis eius generis exactionibus, de praescriptionum requisitis, quibus casibus tempus ordinarium, quibus hominum memoriam excedens requiratur, velut pro aris et focis dimicant, et decretorio certamine experiuntur. Vterius licet legum sententia laudemium de casu ad casum extendere vetet, quis est rerum forensium adeo imperitus, vt nesciat, qua sollicitudine pensionum laudemialium defensores argumenta et possessionis fundamenta conquirant, conuentionum tabulas interpretando in rem suam cogant, idque agant omni studio, vt quicquid oneris avaritia Dominorum effingere potest, miseris suo fato rusticulis imponant. Denique quod ad quantitatem praestationis laudemialis attinet, non minor litium et dissensuum materia sese exserit. Solet laudemium secundum fundi pretium definiti. Hanc regulam in fundis emphyteuticis Ius Romanum tenet, et mores plerumque seruant. Dantur tamen etiam casus, quibus pacto interposito laudemii quantitas in folle velut definita est, vel ad census annui modum illud praestari solet, wenn das Guth so viel lehnet als zinsset. Quod si ergo ex praedii pretio pendet laudemii definitio, res dubio

VIII

dubio caret, si, venditione interueniente, fundus in ius noui possessoris transferit; at altiore omnino indaginem requirit pretii indagandi ratio, si fundum ex causa lucratiua nouo Domino acquiri contigerit. Sic, herede forte ad solutionem pensionis laudemialis obstricto, contrariis prorsus suffragiis disquirere videas Pragmaticos, an fundi praesens valor oeconomico iudicio constituendus, an vero pretium, quo is a defuncto comparatus est, attendi debeat? Ne frustra haec adduxisse videar, casum forensi disputatione ventilatum et Dicafteriorum dissensu celebrem in medium producam. Est praedium quoddam nobile, in territorio Episcopatus Martisburgensis situm, cuius Domini, inita cum subditis ad praedium pertinentibus pactione, cum praestandi laudemii modum probauerant, vt, fundo quodam per testamentum in alium possessorem translato, de singulis centenis, quibus fundi pretium conficitur, IV, et adeo quinta et vigesima pars pretii solueretur. Accidit, vt quae molendinum proprietatis lege cum pertinentibus fundis possederat, nobilissima Matrona fatis concederet, scripto supremae voluntatis tabulis marito herede. Is cum inuestiri molendino ex more regionis cuperet, et secundum conuentionis formulam laudemium Domino offerret, lis inter heredem Dominumque directum de molendini valore rite et legitime definien-

do

do exorta litigantes ad vim rationum, quibus inuicem pugnabant, explorandam adigebat. Dominus Clientelaris ad iudicium prouocans soluendum laudemium secundum valorem molendini, qui tempore delatae hereditatis iustus reprehendebatur, exhibito libello afferebat. Ast reus non aliud fundi laudemialis pretium hoc casu admittendum putabat, quam quo defuncta, aut is, cui successerat, illum legitime comparaauerat. Porro praeter actus nonnullos praestiti iam secundum illum modum laudemii reus casum successione hereditariae diuersum a casu emptionis urgebat, seque defunctae vxoris personam repraesentare aiebat; quae cum fundi partem donatione acquisiuisset, eundem laudemii modum domino non contradicente tenuisset, et heredem pari cum defuncto iure censendum. Vltius sententiam hanc rerum similiter iudicatarum et ICtorum Saxoniorum autoritate subnixam esse reus affirmabat, allegatis in huius asserti fidem Bergero in E. D. F. p. 1325. Barth. in Hodeg. Forens. p. 682. Referrī denique putabat laudemia ad odiosa, quae, stricta interpretatione temperare, aequitas iubet. Actor ad haec regerebat, actus allegatos neutiquam vniformes esse, nec antecessorum indulgentiam sibi fraudi fore; instabat, non petenda laudemia, nisi introducta,

B fed

X

fed ius semel domino quaesitum non sine iniuria
minui posse, crescentibus rerum pretiis, adauge-
ri praediorum reditus et valorem; adstipulari sibi
Carpzouium L. I. R. 90. primarium Iuris Saxo-
nici, dum viueret, antistitem, et morum, qui in his
prouinciis vigent, peritissimum, quin potius prae-
iudicia sententiam suam defendentia a Tob. Barthio
de Dissens. Praxeos Diss. 820. collecta deprehendi.
Lite ea ratione vtrinque instructa Inclytus ICTo-
rum Ordo in hac Academia sententiam in eum
sensum ferebat: **Daß Klägers Suchen nicht statt
hat, sondern es läffet sich derselbe mit der offerir-
ten Lehn - Wahre von 4000. fl. billig begnügen.**
Interposita Leuteratione ICTi Wittebergenses in
contrariam sententiam ius dicebant, laudemium-
que ad modum valoris, quo tempore delatae
hereditatis molendinum aestimari poterat, sol-
uere iubebant. Placet addere nonnullas ex de-
cisionis rationibus litigantibus communicatis:
**Diueiln in allen Handlungen, nicht auf das,
was die Sache in alten Zeiten gegolten, sondern
auf die gegenwärtige Zeit und Werth gesehen
wird, also, warum man bey der Lehn - Wahre die
vorige Zeiten in Betrachtung ziehen solte, keine
Ursache zu ergründen, hiernächst der L. vlt. C. de
iur. emphyteut. welcher der eigentliche sedes do-
ctrinae de laudemio ist, daß wahrhaffte pretium
oder**

oder aestimation bey der Determinirung der Lehn-
 Wahre zum Grunde setzet. Sententia, qua reus
 premebatur, reformatoria, prouocationi ad Re-
 gimen Martisburgense ansam dedit, vbi, mutata
 Leuterationis sententia, prior confirmata fuit,
 haecque subsecuta vltiore prouocatione in Se-
 natu Appellationum victoriam reportauit. Haec
 litis peractae fata satis testantur, quam incerto
 iure vtamur. Sed in tanta, qua patria laborat,
 legum multitudine casus etiam frequenter ob-
 uios et fori vsu tritos, legibus nec tactos nec de-
 cisos, et hinc inter ICtorum variantes sententias
 fluctuantes deprehendi quam plurimos, norunt il-
 li cum primis, qui in Dicasteriis iuri dicundo ope-
 rantur. Inde euenit, vt Dicasteria et suprema et-
 iam Tribunalia opiniones saepius mutant, et ra-
 tionibus, quas reprobarunt plus vice simplici, casu
 iterum occurrente, commoti priores sententias re-
 tractent. Obseruauit illud VVLTEI. Consil. Marb.
 Vol. I. Conf. 34. n. 53. *Praeiuicia*, inquit,
Cameralia, quae a Gailio, Mynsingero, et aliis
allegantur, non tam facile trahenda sunt ad ex-
emplum, praesertim in controuersis perplexis
 et multiplicem distinctionem habentibus; neque
 rarum est, vt ipsi Domini Assessores Camerae
 Imperialis a praeiudiciis suis recedant, cuius
 exempla obseruationibus allegari possent, nisi quo-
 tidiana

XII

tidiana id doceret experientia. Et sane in hac, quam proposuistis specie, Ictos Vitembergenses ius strictum aliquoties seruasse, testantur Hornius Class. XVI. Resp. 19. p. 1263. Ast Summus, qui Dresdae floret, Prouocationum Senatus diuersum subinde iudicium probauit. Nam teste BERGERO in Oecon. iuris p. 701. secundum valorem fundi, qui fuit tempore postremo initi contractus, laudemium definire a 1704. Consiliis hybernis, post. a. 1711. et a. 1733. in causa Zehren contra Klügen, pretium temporis praesentis, quo mors vltimi possessoris contigit, attendere iussit, et demum in hac, quam recensui, causa, ad priorem sententiam rediit. Si, quid sententiam, exponere licet, sententiae et analogiae iuris patrii magis conuenire videtur opinio, quae laudemii quantitatem ex pretio vltimi contractus metiri iubet. Supra monendum duxi, Saxonum leges sanxisse, tum ne peteretur laudemium, nisi legitime introductum, tum ne grauioribus exactionibus, ex laudemiali causa indictis, subditi onerarentur. Ex his colligo, in quaestionibus de laudemio dubiis quod minimum est, sequendum, seruandamque aequitatis regulam. Porro inferendum censeo, laudemium petentem tum ad ius illud exigendi, tum ad modum praestandi probandum teneri. Si ergo de illo iudici fides facta fuerit, dubia vero sit praestationis ratio et quantitas, teneri

neri

neri iudicem, vt eum laudemii modum ponat, qui minimum grauat fundi possessorem. Quod rege-
runt, in omnibus actibus attendi pretium praesentis temporis, ad contractus, quos onerosos vocant, pertinet; in causa vero laudemiali, quae, fundo per testamentum in alium translato, contingit, parum roboris habere videtur, cum heredis ius ex iure defuncti omnino pendeat. Nec L. 3. C. de I. Emph. contrariam sententiam iuuat. Nulla ibi pretii aestimandi ratio indicatur, quia potius, vt Dominorum auaritiae obuiam eatur, quinquagesimam introductam, verba legis euidenter probant. Complura incerti iuris argumenta suppeterent, si perlustrare iuris laudemialis ambitum curatius placeret. Sed sistere gradum iubent, quae his tabulis more maiorum indicanda sunt, Sacra Inauguralia CANDIDATI NOBILISSIMI CLARISSIMIQUE,

D O M I N I

M. ANDREAE POLYCARPI
LEYSERI,

de cuius vitae cursu studiorumque rationibus nunc exponendum est. Natus ille in vrbe Martisburgensi, antiqua Episcoporum sede celebri, die XXIII. Nouembris A. R. S. MDCCCXIII. Patrem habuit

B 3

gene-

XIV

generis nobilitate et muneris dignitate maxime conspicuum, *Polycarpum Leyserum*, dum viueret, Martisburgensis Dioeceseos Ephorum, Virum eruditione, pietate, meritis post fata etiam celebrandum, Matrem vero, *Augustam Dorotheam*, ex celebri *Bastinellerorum* gente oriundam, omnibus virtutum, quae honestam matronam decent, ornamentis praeditam. Horum Parentum cura ad prima literarum fundamenta atque doctrinas accessit, quibus puerilis aetas impertiri solet. Ad pubertatis annos prouectus, Patre interea rebus humanis praematura morte erepto, *M. Wanckelii* curae per biennium demandatus est, quo, inter humanitatis studia exacto, ad Portense Lycaeu[m] abiit, et per integrum Lustrum ibidem fidissima Praeceptorum institutione, *Schreberi*, *Freytagii*, *Waltheri*, *Schrammii*, *Stübelii*, *Hentschelii*, *Weidneri*, *Hübschii* *Bernii*, quibus studiorum successus et ingenii cultum grata mente se debere fateretur, omni animi contentione et industriae constantia vsus, Lipsiam studiorum causa adiit. In Academiam delatus Theologiae sese totum addixerat et Celeberrimorum Virorum, *Mulleri* Philosophicis, *Telleri* atque *Hebenstreitii* Theologicis Praelectionibus sedulus interfuit auditor. Summe Venerandum quoque *Ioecherum* et *Bayerum* in histo-

ria

storia tum sacra tum profana Duces secutus est. Tentavit quoque arenam Disputatoriam et primum Consultissimo *Marchio* Praefide *Specimen Iurisprudentiae Pauli Apostoli quoad rem tutelarem ad Galat. IV. v. 1. et 2.* ad ventilandum proposuit, post Laurea Philosophica anno MDCCXXXVI. ab Inclyto Philosophorum Ordine ornatus, Dissertatione historica *de Athenagora Atheniensi, Philosopho Christiano* egregias ingenii dotes bonis omnibus adprobavit. Denique ad metam studiorum fere feliciter delatus mutavit consilium, et ad Iurisprudentiae castra transiit, et in iis Consultissimis Viris, *Hymio* et *Marchio* ductoribus, strenue militavit, meruitque ut iam anno MDCCXXXIX. ab Ordine nostro Notarius crearetur et inter Iuris Baccalaureos reciperetur. Finito studiorum Academicorum cursu ad forum accessit, causisque perorandis non sine dexteritatis laude operam dedit. Nunc ad summos in utroque iure honores adspirans, Ordinem nostrum adiit, et ut ipsi ad ulteriora viam panderemus, modeste petiit. Cumque ad consueta scrutinia admissus, omnium suffragia meruerit, dignus habitus fuit, cui petiti Honores more Maiorum solenni ritu deferrentur. Futura ergo Die XVII. Maii consuetas Lectiones ad Can. 43. Caus. II. qu. 1. recitabit,

XVI

citabit, et insequente Die Exercitationem inauguralem *de cauta sententiae criminalis publicatione*, Praeside Viro Magnifico atque Excellentissimo *Ferdinando Augusto Hommelio*, Prof. Publ. Ord. et Facultatis nostrae Assessore, Collega nostro honoratissimo, eruditorum Disquisitioni publice exponet. Quibus peractis Idem Excellentissimus *Hommelius*, cui ego, ad hunc actum ex Decreto Ordinis Constitutus Procancellarius, Promotoris vices delegavi, *Leysero* Nostro Iuris vtriusque Licentiati et Doctoris Titulos et Praerogativas conferet. Cui Panegyri vt *Rector Academiae Magnificus*, *Illustrissimi Comites vtriusque Reipublicae* nec non *Generosissimi ac Nobilissimi Academiae ciues* interesse dignentur, ea, qua decet, obseruantia et humanitate rogo atque contendo. P. P. Dominica Exaudi Anno MDCCXLI.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

ULB Halle
003 850 080

3

Sb.

1741, 4
1741

PROCANCELLARIVS
IOHANNES FRIDERICVS
HOECKNERVS

COMES PALATINVS CAESAREVS, FACVLTATIS
IVRIDICAE LIPSIENSIS ASSESSOR, IVR. NAT. ET
GENT. P. P. O. CVRIAE SVPREMAE PROVINCIALIS NEC
NON CONSISTORII LIPSIENSIS ADVOCATVS
ORDINARIVS

SOLEMNIA (2)
INAVGVRALIA

CANDIDATI NOBILISSIMI
ANDREAE POLYCARPI
LEYSERI
PHIL. MAG.

DIE XVIII. MAII CELEBRANDA
INDICIT.

*t. Recta Laudemij quantitate determinanda.
in Suscon. Et.*